

**„Édes anyanyelv”
nyelvműveltségi verseny felső tagozatos tanulók részére
Bács-Kiskun vármegye**

Vármegyei döntő
Írásbeli forduló
II. kategória 7-8. osztály

tanuló neve

tanuló iskolája

felkészítő tanár neve

Feladatlap pontszáma: _____

Feladatlapot készítette:

Kapás Zoltánné szaktanácsadó

Bertáné Takács Erika szaktanácsadó

Verseny szakmai összefogója, irányítója:

Kulcsár Marianna szaktanácsadó

1. MÁS SZÓVAL

Keressetek „k” betűvel kezdődő szinonimákat, rokon értelmű szavakat!

_____/8 pont

- a) eb _____
- b) kenyérsütésre is szolgáló építmény _____
- c) rétek sárga virága _____
- d) elcsavarog _____
- e) locsoló edény _____
- f) templomi muzsika előadója _____
- g) pénzért könyörög _____
- h) minden lében két kanál _____

2. SZÓJÁTÉK

Játékosan gondolkodj! pl. Erdélyi város, ami megfordítva: ÖRÖLT GABONA? Válasz: Arad, ami visszafele olvasva dara, vagyis őrölt gabona.

_____/6 pont

Délalföldi város, ami megfordítva: KITÖMÖTT? _____

Dunántúli vármegye, ami megfordítva: FOGSÁGBAN LÉVŐ SZÜLŐ? _____

Melyik az a dunántúli vármegye, ami megfordítva: GAZOS? _____

Dunántúli vármegye, megfordítva: MARÓ FOLYADÉK? _____

Velencei-tavi üdülhely, megfordítva: KÖLTSÉGES? _____

Hevesi város, megfordítva: MONDA? _____

3. SZÓEGYENLET

Végezd el a „műveletet”! Pl. két személy + földet forgat = KÖDÖS

pár + ás = párás

_____/5 pont

Tóni + csen = állat _____

kicsinyítő képző + papír + nem valódi = ütöget, püföl _____

nem valódi + kacat + földet forgat = pályaudvar _____

dísz + orvosság + elme = aranyműves _____

fejfedő + tetőfedő + dob + szem. névmás = sportoló _____

4. VÁCRÓL MÓRRA

Hogyan jutunk el Vácról Móra? Úgy, hogy csak egy-egy betűt változtatunk, és nem használunk kétjegyű betűket, de mindvégig értelmes magyar szavakat írunk le?

Pl. VÁC – VÁR – MÁR – MÓR

_____/12 pont

1. Hogyan lesz a vízből jég?

VÍZ			JÉG
-----	--	--	-----

2. Hogyan válik a bor vízzé?

BOR			VÍZ
-----	--	--	-----

3. Hogyan lesz a nézből lát?

NÉZ			LÁT
-----	--	--	-----

4. Hogyan jutunk el a háztól a térig?

HÁZ				TÉR
-----	--	--	--	-----

5. TESTES SZÓLÁSOK

Köznapi meghatározásokat közlünk – ezeket kell helyettesítened szólásokkal, mégpedig olyanokkal, amelyekben emberi testrész szerepel! Segítségül megadjuk a szólásokat is, párosítsd a jelentésével!

_____/10 pont

1. Bajba jut.

a) Sarkára áll.

2. Beleavatkozik mindenbe.

b) Megüti a bokáját.

3. Nagyon takarékoskodik.

c) Láb alatt van.

4. Már nem gyerek.

d) Nem fűlik hozzá a foga.

5. Magára vállalja a dolgok irányítását.

e) Fogához veri a garast.

6. Akadályoz valakit, terhére van valakinek.

f) Kézbe veszi a dolgot.

7. Erélyesen, határozottan lép fel.

g) Ég a keze alatt a munka.

8. Gyorsan, jól dolgozik.

h) Benőtt a feje lágya.

9. Bosszúságot okoz valakinek.

i) Borsot tör az orra alá.

10. Nincs kedve valamihez.

k) Mindenbe beleüti az orrát.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.

6. IDEGENRŐL MAGYARRA

Mit jelentenek a következő idegen szavak? Karikázzátok be a megfelelő számot!

_____/10 pont

ÖKOLOGIA

1. környezettan	2. vallástan	3. állattan

KOMPATIBILIS

1. összeférhető, összekapcsolható	2. kiegyenlített	3. teljes

PRESSZIONÁL

1. presszógépet szerel	2. megerősít	3. kényszerít

FENOMENÁLIS

1. filozófiai	2. fenol vegyületet tartalmazó	3. nem mindennapi

LEGITIM

1. törvénytelen	2. jogszerű	3. mesés

PRUSZLIK

1. női mellény	2. puszik	3. kendő

DIFFERENCIA

1. különbség	2. hasonlóság	3. azonosság

ORIENTÁL

1. hajtogat	2. eredetét kutatja	3. irányít

STRUKTÚRA

1. tömeg	2. szerkezet	3. súly

TERMINOLÓGIA

1. időkutatás	2. határidő-meghatározás	3. szaknyelvi
szókincs |
|---------------|--------------------------|---------------------------|

7. IKERSZÓ KERESTETIK

Az ikerszók egyik fele elveszett. Keresd meg az eltűnt tagokat, majd helyezd bele a megfelelő mondatba! Figyelj a helyesírássra!

_____/9 pont

retye

ázik

dínom

ákom

izeg

ripsz

dirmeg

mende

hébe

Az esőben _____ a réten a kiscsikó.

A feladatot _____, gyorsan elintézem.

Én is járok edzeni _____

Úgy _____, mint egy sajtukukac.

Írása csupa _____

Az orra alatt csak _____, mint egy medve.

Amit róla hallunk, az csak _____

Megérkezett a _____ val együtt.

Lesz evés, ivás, vagyis lesz _____

8. A KÉRDÉSBEN A VÁLASZ

Válaszoljatok egy-egy olyan szóval, amelyben a keresztnév szerepel!

Pl.: Mit vállal Anci? Garanciát.

_____/5 pont

Mit visel Antal? _____

Mit tart kezében Ödön? _____

Mit vásárol hetenként Ottó? _____

Mi Mari kedvenc növénye? _____

Melyik hónapban született Ili? _____

9. NÉVFELIDÉZŐ

Nevezzétek meg, kire vagy mire vonatkoznak a következő állandósult szókapcsolatok!

Megoldásul tulajdonnevet írjatok!

_____/5 pont

1. a császárok városa = _____

2. a legnagyobb magyar = _____

3. a hagyma fővárosa = _____

4. az árvízi hajós _____

5. a vörös bolygó = _____

10. SZÓLÁSOK PÁRBAN

Egészítsétek ki a két-két állandósult szókapcsolatot ugyanazzal a szóval vagy ugyanannak a szónak más-más alakjával! Például: a) Leesik az álla. b) Állig felfegyverkezve.

_____/10 pont

1. a) Keress magadnak más _____ !
b) Fiatalság _____ .
2. a) _____ van az időnek.
b) Feni rá a _____ .
3. a) Azt a _____ ütik, amelyik a legjobban húz.
b) Szálljon le a magas _____ !
4. a) Ki se látszik a _____ .
b) Hamar _____ ritkán jó.
5. a) Beleköt az élő _____ is.
b) Nem látja a _____ az erdőt.

„Édes anyanyelv”nyelvműveltségi verseny felső tagozatos tanulók részére
Bács-Kiskun vármegye
Vármegyei döntő
II. kategória 7-8. osztály
Javítókulcs

1. MÁS SZÓVAL

a) eb	kutya
b) kenyérsütésre is szolgáló építmény	kemence
c) rétek sárga virága	kikerics, kutyatej
d) elcsavarog	kujtorog, kódorog, kószál
e) locsoló edény	kanna
f) templomi muzsika előadója	kántor
g) pénzért könyörög	kunyerál
h) minden lében két kanál	kotnyeles

Minden helyes válasz 1 pont.

Összesen: **8 pont**

2. SZÓJÁTÉK

SZEGED

BARANYA

SOMOGY

VAS

AGÁRD

EGER

Minden helyes válasz 1 pont.

Összesen: **6 pont**

3. SZÓEGYENLET

Tóni + csen = állat

Anti + lop = antilop

kicsinyítő képző + papír + nem valódi = ütöget, püföl

ka + lap + ál = kalapál

nem valódi + kacat + földet forgat = pályaudvar

ál + lom + ás = állomás

dísz + orvosság + elme = aranyműves

ék + szer + ész = ékszerész

fejfedő + tetőfedő + dob + szem. névmás = sportoló

kalap + ács + vet + ő =

kalapácsvető

Minden helyes szóegyenlet leírása 1 pont.

Összesen: **5 pont**

4. VÁCRÓL MÓRRA

VÍZ	VÍG	VÉG	JÉG
-----	-----	-----	-----

BOR	BÁR	VÁR	VÁZ	VÍZ
-----	-----	-----	-----	-----

NÉZ	NÉP	LÉP	LÁP	LÁT
-----	-----	-----	-----	-----

HÁZ	HÁT	TÁT	TÁR	TÚR	TÉR
-----	-----	-----	-----	-----	-----

Minden helyesen beírt válasz 1 pont. Ha más helyes megoldáson keresztül jutott el a versenyző, akkor is jár a pont.

Összesen: **12 pont**

5. TESTES SZÓLÁSOK

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
b	k	e	h	f	c	a	g	i	d

Minden helyes megoldás 1 pont.

Összesen: **10 pont**

6. IDEGENRŐL MAGYARRA

ÖKOLÓGIA

1. környezettan

2. vallástan

3. állattan

KOMPATIBILIS

1. összeférhető, összekapcsolható

2. kiegyenlített

3. teljes

PRESSZIONÁL

1. presszógépet szerel

2. megerősít

3. kényszerít

FENOMENÁLIS

1. filozófiai

2. fenol vegyületet tartalmazó

3. nem mindennapi

LEGITIM

1. törvénytelen

2. jogszerű

3. mesés

PRUSZLIK

1. női mellény

2. puszik

3. kendő

DIFFERENCIA

1. különbség

2. hasonlóság

3. azonosság

ORIENTÁL

1. hajtogat

2. eredetét kutatja

3. irányít

STRUKTÚRA

1. tömeg

2. szerkezet

3. súly

TERMINOLÓGIA

1. időkutatás

2. határidő-meghatározás

3. szaknyelvi
szókincs

Minden helyes megoldás 1 pont.

Összesen: **10 pont**

7. IKERSZÓ KERESTETIK

Az esőben **ázik-fázik** a réten a kiscsikó.

A feladatot **ripsz-ropsz**, gyorsan elintézem.

Én is járok edzeni **hébe-hóba**.

Úgy **izeg-mozog**, mint egy sajtkukac.

Írása csupa **ákombákom**.

Az orra alatt csak **dirmeg-dörmög**, mint egy medve.

Amit róla hallottunk, az csak **mendemonda**.

Megérkezett a **retyerutyá**val együtt.

Lesz evés, ivás, vagyis lesz **dínomdánom**.

Minden helyes megoldás 1 pont.

Összesen: **9 pont**

8. A KÉRDÉSBEN A VÁLASZ

Mit visel Antal?

pantallót

Mit tart kezében Ödön?

bödönt

Mit vásárol hetenként Ottó?

lottót

Mi Mari kedvenc növénye?

rozmarying

Melyik hónapban született Ili?

áprilisban

Minden helyes megoldás 1 pont.

Összesen: **5 pont**

9. NÉVFELIDÉZŐ

1. a császárok városa =

Bécs

2. a legnagyobb magyar =

Széchenyi István

3. a hagyma fővárosa =

Makó

4. az árvízi hajós

Wesselényi Miklós

5. a vörös bolygó =

Mars

Minden helyes válasz 1 pont. A pont akkor adható meg, ha helyesen is írta le a versenyző.

Összesen: **5 pont**

10.. SZÓLÁSOK PÁRBAN

1. Keresz magadnak más **BOLONDOT!**

b) Fiatalság **BOLONDSÁG.**

2. a) **FOGA** van az időnek.

b) Feni rá a **FOGÁT.**

3. a) Azt a **LOVAT** ütök, amelyik a legjobban húz.

b) Szálljon le a magas **LÓRÓL!**

4. a) Ki se látszik a **MUNKÁBÓL.**

b) Hamar **MUNKA** ritkán jó.

5. a) Beleköt az élő **FÁBA** is.

b) Nem látja a **FÁTÓL** az erdőt.

Minden helyes válasz 1 pont.

Összesen: **10 pont**

Összesen: **80 pont**